

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
El. paštu: rastine@tm.lt; agne.jakulyte@tm.lt

2025-11-13 Nr. 622

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2004 M. LAPKRIČIO 3 D. NUTARIMO NR. 1368 PAKEITIMO PROJEKTO

Lietuvos advokatūra, susipažinusi su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktais atsakymais¹ į Lietuvos advokatūros raštu (toliau – Raštas) „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 1368 pakeitimo projekto (toliau – Projektas)“ išdėstytas pastabas, pažymi, kad toliau laikosi Rašte išdėstytos pozicijos ir papildomai teikia šiuos pastebėjimus:

DĖL ĮKAINIŲ EKONOMINIO PAGRINDIMO

Pažymoje nurodoma, kad kopijų įkainių apskaičiavimas grindžiamas dviem pagrindinėmis sąnaudų grupėmis – eksploatacinėmis išlaidomis ir darbuotojų darbo laiko sąnaudomis. Pažymėtina, kad šie skaičiavimai nėra viešai paskelbti ar įvertinti nepriklausomų ekspertų, todėl, siekiant skaidrumo ir pasitikėjimo, manytina, kad būtų tikslinga pateikti apibendrintus kaštų skaičiavimus ar metodiką, kuria buvo remtasi priimant tokias išvadas.

Taip pat, Pažymoje nurodoma, kad didžioji įkainio dalis yra sudaryta iš darbuotojų darbo laiko kaštų, susijusių su prašymų registravimu, bylos paieška, jos turinio peržiūra, perdavimu ir apskaita. Pažymėtina, kad šios funkcijos savo esme yra laikytinos valstybės institucijų tiesioginių pareiginių funkcijų dalimi, atliekama pagal institucijos veiklos kompetenciją. Suprantama, kad institucijoms kyla personalo trūkumo ir finansavimo iššūkių, tačiau žmoniškųjų išteklių kaštų perkėlimas į paslaugos įkainį sudaro situaciją, kai paslaugos gavėjas faktiškai kompensuoja ne paslaugos suteikimo (kopijų padarymo), o institucijos veiklos išlaikymo kaštus. Valstybės tarnautojų darbo užmokestis finansuojamas iš valstybės biudžeto, o ne iš pavienių asmenų mokamų įkainių už tam tikras, teisingumą padedančias užtikrinti, paslaugas, kurios tiesiogiai susijusios su institucijos teikiamomis viešojo administravimo paslaugomis (funkcijomis). Valstybės tarnautojų darbo užmokesčio dalies perkėlimas ant paslaugos gavėjų, šiuo atveju gaunančių kopijavimo paslaugas, nėra numatytas nei įstatymuose, nei poįstatyminiuose teisės aktuose. Atitinkamai, siūlytina atskirti pareiginių funkcijų vykdymo sąnaudas nuo tiesioginių paslaugos suteikimo kaštų. Manytina, kad pareiginių funkcijų finansavimo klausimas turėtų būti sprendžiamas kitomis priemonėmis nei perkeliant finansinę naštą ant proceso dalyvių (asmenų) siekiančių pasinaudoti savo procesinėmis teisėmis.

---

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. lapkričio 3 d. nutarimo Nr. 1368 „Dėl ikiteisminio tyrimo įstaigose, prokuratūrose ir teismuose esančių baudžiamųjų bylų ir jose esančių dokumentų kopijų, teismuose esančių administracinių, civilinių bylų ir jose esančių dokumentų kopijų įkainių nustatymo ir mokėjimo už bylos medžiagos kopijas tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ projekto derinimo pažyma (toliau – Pažyma).

DĖL ĮKAINIŲ PROPORCINGUMO IR DIFERENCIJAVIMO

Suprantama, kad dalis sąnaudų yra fiksuoto pobūdžio ir nepriklauso nuo puslapių skaičiaus, tačiau įkainiai, visiškai neatsižvelgiantys į dokumentų apimtį, gali būti visiškai neproporcingi. Siūlytina apsvarstyti modelį, kai už pirmą tam tikrą puslapių kiekį taikomas pilnas tarifas, o viršijus nustatytą apimtį – mažesnis vieneto įkainis. Tai leistų išlaikyti sąnaudų kompensavimo principą ir kartu finansiškai neapsunkintų proceso dalyvių.

DĖL SKAITMENINIŲ KOPIJŲ IR SKAITMENIZAVIMO SKATINIMO

Pažymėtina, kad Lietuvos advokatūros manymu, mažesnis įkainis už skaitmenines kopijas būtų ekonomiškai pagrįsta paskata rinktis aplinkai draugiškesnį reikiamų dokumentų gavimo būdą, ypač kai toks pasirinkimas nepareikalautų papildomų valstybės resursų.

DĖL POVEIKIO VERTINIMO

Lietuvos advokatūra ir toliau laikosi savo pozicijos, kad teisingumo prieinamumo principas turi būti praktinis, o ne deklaratyvus. Todėl, net ir kompensacinio pobūdžio mokesčiai turi būti nustatomi taip, kad nesukurtų neproporcingos finansinės naštos mažesnes pajamas gaunantiems proceso dalyviams. Siekiant priimti siūlomą Projektą, rekomenduotina atlikti papildomą poveikio vertinimą socialiniu aspektu, siekiant įvertinti, kaip siūlomi įkainiai paveiktų įvairias, įskaitant ir mažesnes pajamas gaunančių, asmenų grupes.

DĖL ALTERNATYVIŲ PRIEMONIŲ PRIEINAMUMO

Siekiant išvengti netiesioginio ribojančio poveikio proceso dalyvių teisėms, tikslinga numatyti alternatyvias ir proporcingas galimybes gauti prieigą prie bylos medžiagos. Pavyzdžiui, būtų pagrįsta leisti proceso dalyviams bylos susipažinimo metu pasidaryti kopijas savo priemonėmis (pvz. telefonu, planšete ar fotoaparatu), kai tai nepažeidžia bylos medžiagos saugumo ir konfidencialumo reikalavimų. Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo metu nėra nustatyta vieninga tokių kopijų darymo tvarka – ji taikoma fragmentiškai, pagal kiekvienos institucijos praktiką, o kai kuriais atvejais tokia galimybė apskritai nesuteikiama. Vieningos tvarkos įtvirtinimas atitiktų proporcingumo principą, nes užtikrintų alternatyvą mokamai paslaugai, taip pat sudarytų sąlygas racionaliau naudoti valstybės resursus. Tokios priemonės mažintų finansinę naštą proceso dalyviams, skatintų efektyvesnį institucijų darbo organizavimą ir užtikrintų teisingumo principo įgyvendinimą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Lietuvos advokatūra ir toliau laikosi savo pozicijos, kad institucijos veiklos išlaikymo kaštai negali būti perkeliami proceso dalyviams, atitinkamai, siekiant užtikrinti procesines asmenų teises ir teisingumo įgyvendinimą, maloniai prašome įvertinti šiame rašte išdėstytus pastebėjimus ir informuoti apie tolimesnę Projekto derinimo eigą.

Iš anksto dėkojame už bendradarbiavimą.

Advokatų tarybos pirmininkas

Mindaugas Kukaitis

Ieva Vyšniauskaitė, el. p. ieva.vysniauskaite@advokatura.lt, +370 5 262 4546